

OPPDAG ESPERANTO

ET FASCINERENDE SPRÅK

Grunnleggende informasjon om esperanto

Esperanto er et språk, som andre språk. Man kan uttrykke følelser og tanker på esperanto, slik som på andre språk. Man kan synge på esperanto, skrive dikt, krangle, sladre, spøke, føre saklige diskusjoner, trøste, leke osv.

Man kan også bruke esperanto i det daglige.

Her er noen eksempler:

- ◆ Esperanto estas lingvo. (= Esperanto er et språk.)
- ◆ Ni havas revon. (= Vi har en drøm.)
- ◆ La suno brilas. (= Sola skinner.)
- ◆ Ĉu vi vidas min? (= Ser du meg?)
- ◆ Jes, mi vidas vin. (= Ja, jeg ser deg.)
- ◆ Mi amas vin! (= Jeg elsker deg!)

De nasjonale og etniske språk tilhører særskilte folkegrupper. For eksempel tilhører ungarsk ungarene, portugisisk tilhører brasilianerne og portugiserne, japansk tilhører japanerne osv.

Slik er det ikke med esperanto, det tilhører ikke en særskilt nasjon eller folkegruppe, det tilhører alle som har lært det, uavhengig av nasjonalitet, bosted o.l. Esperanto er ikke et nasjonalspråk, men et internasjonalt språk med brukere i alle verdensdeler.

Hovedmålet med esperanto er å lette kontakt og kommunikasjon mellom mennesker som ikke har felles morsmål eller felles nasjonalspråk. Vår erfaring er at esperanto er et særlig godt egnet språk for internasjonal kommunikasjon mellom "vanlige mennesker" som interesserer seg for andre land og folkeslag.

"For meg er esperanto et glimrende språk for å holde kontakt med venner fra mange land, og for å arbeide med internasjonale prosjekter."

Peter Baláž
koordinator for E@I

En mann, L.L. Zamenhof, utarbeidet grunnlaget for esperanto. Dette gjorde han i løpet av 10 år, kreativt og omhyggelig, med nasjonalspråk som kilde og inspirasjon. Først da han følte at språket hadde begynt å få sin "egen ånd", ville han legge det fram for offentligheten. Dette skjedde i 1887, ved utgivelsen av et hefte med navnet *Lingvo Internacia* (Internasjonalt språk).

I heftet brukte Zamenhof pseudonymet *Doktoro Esperanto*, men senere ble ordet esperanto navnet på selve språket. I de påfølgende årene ble heftet spredt til språkinteresserte og idealister i flere land, som lærte seg språket og begynte å bruke det i internasjonal kommunikasjon. Slik utviklet esperanto seg etter hvert fra å være én manns språkprosjekt,

til å bli et levende internasjonalt språk. I dag er esperanto brukt og satt pris på av hundretusener, kanskje millioner, av mennesker rundt om i verden.

Det høres helt utrolig ut, at et énmanns språkprosjekt har kunnet utvikle seg til et levende internasjonalt språk, som så mange mennesker bruker og er glad i, ikke sant? Denne brosjyren forklarer kort hvordan og hvorfor dette kunne skje. Den viser også hvordan esperanto brukes i dag verden over. Les videre, og du vil snart vite mer om *Lingvo Internacia* (som esperanto opprinnelig ble kalt).

L.L. Zamenhof
(1859-1917),
mannen bak esperanto

Esperantos bruksområder

Hver eneste dag brukes esperanto på forskjellige måter, for eksempel på reise, på konferanser, på Internett, i arbeid eller familieliv.

"Jeg bruker serbisk med mine barn, engelsk i mine studier, svensk i samfunnet og esperanto i mitt arbeid og med min mann. Alle språk har sine fordeler og ulemper. Av de fire språk som jeg bruker daglig, er det esperanto jeg føler meg mest komfortabel med."

Sonja Petrović Lundberg,
koordinator på www.lernu.net

Vanligvis bruker man esperanto med mennesker som ikke har samme morsmål som en selv. I slike sammenhenger fungerer esperanto som "brospråk" mellom mennesker med ulik språkbakgrunn. Nettopp dette, at det fungerer godt som "bro" eller som et slags "lim" mellom mennesker i internasjonale kontakter, er esperantos sterke side.

En måte å bruke esperanto på, er å reise til et internasjonalt esperanto-arrangement, hvor mennesker fra flere land møtes. Å delta på arrangementer med mennesker fra forskjellige land, og diskutere med dem, utveksle ideer, synge, danse, dra på utflukter osv, er svært populært blant mange esperantotalende. (Eksempler på slike arrangementer kommer senere i brosjyren.)

En annen måte å bruke esperanto på, er å reise i et fremmed land og bo gratis hos esperantotalende der. Når man bor hjemme hos vanlige mennesker i et fremmed land, vil man vanligvis få et bedre bilde av levevilkår og sedvaner i dette landet, enn man får hvis man bor på hotell. Det fins et nettverk av gjestfrie esperantotalende, som heter "Pasporta Servo". Det inneholder ca. 1 200 adresser i mer enn 90 land.

"Kanskje det beste med Pasporta Servo er at man ikke trenger å planlegge så mye, men bare spontant kan dra av sted hvor man har lyst."

Amanda Higley, USA
som reiste gjennom Europa i 16 måneder og kun betalte for tre overnattinger.

En tredje måte å bruke esperanto på er å brevveksle, med vanlig brev eller e-post, og slik få kontakt med mennesker fra andre land kjøpt og enkelt.

"Internett fjerner den fysiske avstanden, og esperanto fjerner den 'språklige avstanden'. Så Internett og esperanto er en super kombinasjon for internasjonal kommunikasjon!"

Henning Sato von Rosen,
en av grunnleggerne av E@I

Du kan også være aktiv i esperantobevegelsen, for å skape en bedre/fredeligere verden, eller lese nyheter om hendelser i forskjellige land, skrevet av folk som selv bor der, eller nyte bøker som originalt er skrevet på små språk og som ikke er oversatt til ditt morsmål, men til esperanto.

Internasjonale esperanto-arrangementer

Her er noen eksempler på populære internasjonale esperantoarrangementer ute i verden:

HIMALAYA-TREFFET

Himalaya-treffet har et sterkt turistpreg. Med lokale esperanto-talende guider, får deltakerne et innblikk i liv og severdigheter i Nepal. Vanligvis foretar man en lengre utflukt utenfor Katmandu, hovedstaden i Nepal, hvor esperanto-talende nepalere og utlendinger har muligheten til å leve sammen, til å lære å kjenne hverandre og til å praktisere språket i et eksotisk miljø.

DEN INTERNASJONALE UNGDOMSKONGRESSEN – IJK

Et veldig bra arrangement for alle unge esperanto-interesserte. Takket være en uformell og livlig stemning, er det lett å finne nye venner fra ulike land og lære å kjenne den internasjonale esperanto-ungdomsbevegelsen. Det kommer som oftest noen hundre deltagere fra ca. tretti land. Hvert år holdes kongressen i et nytt land.

ESPERANTOUKE FOR UNGDOM – JES

Morsom og festpreget uke rundt nyttårsdagene, et sted i Europa. Det er seriøse programpunkter om dagen, men folk kommer hovedsakelig for å treffe venner, danse og nyte nattelivet.

NORDAMERIKANSKE SOMMERKURS – NASK

NASK pågår i løpet av tre sommeruker ved et universitet i USA, og består av intensivkurs i esperanto på ulike nivå. NASK har internasjonale lærere og elever fra ulike land.

FELLESSEMINAR – KS

Et samarbeidsseminar, som vekselvis holdes i Kina, Japan og Korea, hovedsakelig for ungdommer fra disse landene. Dette går av stabelen årlig og fungerer som forbindelsesledd mellom unge esperantotalende i Asia.

KULTURELL ESPERANTOFESTIVAL – KEF

En festival over noen dager, med et fargerikt esperantokultur-program, med deltagere i forskjellig alder. Musikerne og artistene kommer hovedsakelig, men ikke bare, fra Europa. Om ettermiddagene og kveldene

er det vanligvis teater, foredrag, diskusjoner og konserter med esperantoband. Om natten er det dansing, bar og "gufujo" (rolig sted for å drikke te og skravle). Festivalen finner vanligvis sted i Nord-Europa.

ALL-AMERIKANSK KONGRESS FOR ESPERANTO – TAKE

TAKE har som mål å styrke solidariteten mellom esperanto-talende i Nord-, Mellom- og Sør-Amerika, å fremme esperantobevegelsen og studere dens problemer. Foruten arbeidsmøtene har kongressen også mange opplysnings- og underholdningsinnslag, for å gi deltakerne kunnskaper om vertslandet og gjøre det kjent blant esperanto-talende.

VERDENSKONGRESSEN – UK

Det største årlige esperantoarrangement. *Universala Kongreso* er en kongress med ulike typer innslag, hovedsakelig møter og foredrag, men også konserter, teater, dans, utflukter, osv. Vanligvis er det mellom 2000 og 4000 deltakere fra ca. 50 land. Hvert år finner kongressen sted i et nytt land.

Hvordan esperanto ble et levende språk

Det kan høres passe utrolig ut, at et énmanns språkprosjekt kan utvikle seg til et levende internasjonalt språk. Likevel, dette har skjedd med esperanto, som nå utvikler seg på en lignende måte som andre språk utvikler seg. (Dette vet vi, fordi vi bruker språket daglig.)

Her er de viktigste grunnene til at esperanto ble et levende språk:

◆ Zamenhof hadde et betydelig talent for å utforme et grunnlag for et nytt språk

Allerede som barn begynte han å tenke på å lage et internasjonalt språk, og som ungdom bestemte han seg for å virkeliggjøre sine idéer. Som 17-åring viste han sitt første resultat til skolekameratene. I løpet av de påfølgende ti år forandret og forbedret han sitt språkgrunnlag, og i 1887 la han det fram under navnet *Lingvo Internacia*.

◆ Esperanto fikk raskt brukere i flere land

Bare noen år etter lanseringen hadde esperanto et miljø i flere land, som brukte, tok vare på og satte pris på språket. Mange utvekslet brev og møtte esperantotalende fra andre land. Slik har esperanto allerede fra begynnelsen av blitt brukt i internasjonal kommunikasjon i forskjellige sammenhenger.

◆ Zamenhof lot brukerne bestemme esperantos utvikling

Under den første store esperantokongress, i 1905, erklærte Zamenhof at han fra da av ikke ville lede utviklingen av språket, men at utviklingen skulle kunne påvirkes av enhver bruker. Dette skulle vise seg å være en svært viktig avgjørelse, fordi det på denne måten var mange som følte seg delaktige i språkets utviklingsprosess og følgelig ble mer engasjerte.

◆ Esperanto har en stabil kjerne som forhindrer plutselige reformer

For å unngå krangler om språkreformer foreslo Zamenhof at det skulle finnes en uforanderlig kjerne i språket, nedfelt i dokumentet *Fundamento de Esperanto* (Esperantofundamentet). Forslaget ble akseptert i 1905, og fremdeles den dag i dag har *Fundamento* en stabiliserende innflytelse på språkutviklingen.

◆ Esperanto er både et naturlig språk og et konstruert språk

Kilden til esperanto er ordstammer og grammatiske prinsipper fra nasjonale/etniske språk. Så når man snakker esperanto, føles det som et naturlig språk. Samtidig er esperanto relativt lett å lære pga. sin regelmessige grammatikk og sitt smarte orddanningsystem, som er et resultat av det omhyggelig utarbeidete språkgrunnlaget.

◆ La interna ideo

– Et felles, men frivillig idégrunnlag

Til esperanto er det knyttet en ideologi om fred og brorskap mellom alle folkeslag, som vanligvis kalles for *la interna ideo* (den indre idé). Denne "indre idéen" gir stor inspirasjon til mennesker som drømmer om en fredeligere og bedre verden i framtiden. Blant annet pga. dette er det mange mennesker som gjerne bruker tid og krefter på esperantobevegelsen.

◆ Esperanto er ikke bare et europeisk språk

Ordene i esperanto kommer hovedsakelig fra europeiske språk, men grammatikken og måten å sette sammen ord på har flere likhetstrekk med kinesisk, tyrkisk og andre ikke-indoeuropeiske språk. Syntaksen og stilen i esperanto har en del slaviske trekk. Uansett morsmål kan esperanto læres i løpet av noen måneder til noen år, og deretter føles det som ens eget språk.

Beviset for at esperanto har lyktes i å utvikle seg til et levende internasjonalt språk, er at det i dag kan vises til stabile esperantomiljø i alle verdensdeler. De fleste lærer språket i ungdommen eller som voksen, men det finnes også de som har esperanto som morsmål, eller som et av sine familiespråk.

Jeg mener fortsatt at esperanto er den mest verdifulle arv, som mine kjære foreldre har gitt meg."

Carlo Minnaja fra Italia, som snakket esperanto hjemme med sine foreldre og sin bror.

Internasjonale esperanto-organisasjoner

For å gjøre det enklere for esperantobrukere å organisere seg og fungere internasjonalt, finnes det flere internasjonale esperantoorganisasjoner. Her følger korte presentasjoner av noen av dem.

Utdanning på Internett – E@I

E@I er en internasjonal arbeidsgruppe, som oppmuntrer til samarbeid og kommunikasjon verden over. Arbeidsgruppen setter i gang opplysningsprosjekter og arrangementer for å støtte opp under interkulturell læring, samt bruk av språk og internetteknikker. Et eksempel på et vellykket E@I-prosjekt er www.lernu.net (flerspråklig nettside for å lære esperanto). *Hjemmeside (flerspråklig): www.ikso.net*

Lærernes internasjonale esperantoforbund – ILEI

ILEI er det viktigste forumet for lærere og pedagoger på esperanto. ILEI har seksjoner i mer enn 30 land og medlemmer i mer enn 45. Organisasjonen arbeider bl.a. med undervisning i esperanto på skoler og universitet, og den organiserer også eksamener som tester språklige og kulturelle kunnskaper om esperanto. *Hjemmeside (på esperanto): www.ilei.info*

Esperantic Studies Foundation – ESF

ESF gir støtte til forskning om og undervisning i esperanto og til relaterte områder innenfor internasjonal kommunikasjon, særlig i forbindelse med høyere utdanning i Nord-Amerika. ESFs hovedspørsmål, som utforskes på ulike måter, er: "Er det mulig med en verden der mange språk, store og små, kan sameksistere relativt likestilte, og der global kommunikasjon er tilgjengelig for både fattig og rik?" *Hjemmeside (på engelsk): www.esperantic.org*

Det internasjonale esperantoforbundet – UEA

UEA ble stiftet i 1908 som en organisasjon av individuelle medlemmer. I dag er UEA den største internasjonale organisasjon for esperantotalende, og har medlemmer i 117 land. UEA arbeider ikke bare for å spre esperanto, men også for å vekke diskusjon om globale språkproblemer og for å skape oppmerksomhet om nødvendigheten av likeverd mellom språk. *Hjemmeside (flerspråklig): www.uea.org*

Verdens esperantoungdomsforbund – TEJO

TEJO er en internasjonal ikke-statlig ungdomsorganisasjon fra 1938 som arbeider for å fremme fred og forståelse blant ungdom ved hjelp av esperanto. Den engasjerer seg aktivt i saker og problemer som opptar ungdommen i dag, særlig spørsmål om språk og kultur. Fra sitt hovedkontor i Nederland samordner den arbeidet til over 40 nasjonale avdelinger og medlemmer i over 80 land. *Hjemmeside (flerspråklig): www.tejo.org*

Den europeiske esperantounion – EEU

EEU kjemper for språklig likestilling og mangfold i Europa. Den mener at språklig likestilling er absolutt nødvendig for et virkelig demokrati og at språklig mangfold er like viktig som biologisk mangfold. Dessuten støtter EEU utviklingen av en europeisk identitet i harmoni med nasjonale og regionale identiteter. *Hjemmeside (på esperanto): www.europo.eu*

Internasjonal esperantobevegelse for syklister – BEMI

Dette er noe for dem, som liker å sykle og snakke esperanto samtidig! Regelmessig arrangerer BEMI ulike sykkelkaravaner, ofte i sammenheng med et ungdomsarrangement. *Hjemmeside (flerspråklig): www.bemi.free.fr/*

Eurokka

Band og artister som synger på esperanto. Eurokkas virkefelt er verdensomspennende, og har som formål å utvikle og spre musikkulturen på esperanto, både innad i esperantobevegelsen og utenfor den. *Hjemmeside (på esperanto): <http://artista.ikso.net/eurokka/>*

Det nasjonalitetsløse verdensforbund – SAT

Hovedmålsettingen for SAT er folkeopplysning gjennom esperanto, særlig i arbeiderklassen. SAT ser på esperanto som et middel, ikke som et mål. Organisasjonen har en allmenn sosialistisk retning, men inkluderer alle sosialistiske fraksjoner så lenge disse aksepterer prinsippet om fri og åpen debatt. Ordet "nasjonalitetsløs" peker på at organisasjonen kun har individuelle medlemmer, til forskjell fra størsteparten av den internasjonale arbeiderbevegelsen. *Hjemmeside (flerspråklig): www.satesperanto.org*

Velegnet til internasjonal kommunikasjon

Kanskje du i løpet av lesingen fram til nå har tenkt noe å la dette:

"Esperanto, internasjonalt språk... Men, vi har jo allerede et internasjonalt språk. Engelsk er verdens internasjonale språk, og nesten alle snakker det."

Helt korrekt, engelsk er det mest brukte språk i internasjonale sammenhenger. Ca. 7 % av menneskeheten har engelsk som morsmål, og ifølge forskjellige anslag er det i tillegg ca. 7 % som har nådd et høyt nivå i engelsk etter å ha lært det som ungdom eller voksen. Men disse som når et høyt nivå i engelsk, har stort sett et morsmål som er i nær slekt med engelsk, f.eks. tyskere, nederlendere og svensker. For mange andre, f.eks. ungare, kinesere, japanere, tyrkere og koreanere, hvis morsmål er svært ulike engelsk, er det ofte veldig vanskelig og svært tidkrevende å nå et høyt nivå i engelsk.

Også mange andre språk er brukt i mellomfolkelig kommunikasjon i geografisk begrensede områder. For internasjonal kommunikasjon finnes det mange varianter og muligheter. Vi mener at flerspråklighet i høy grad er verd å støtte, og esperantobevegelsen arbeider også for å støtte bruk av små språk og minoritetsspråk i forskjellige sammenhenger. Man bør likevel huske på at ikke alle lærer fremmedspråk like lett og at ikke mange orker å bruke tiden sin på å lære flere språk. For slike som kunne ha lyst til å lære et fremmedspråk, men som ikke lyktes på skolen, kan esperanto være et interessant alternativ.

Vår erfaring er at esperanto er svært godt egnet til internasjonal kommunikasjon, bl.a. av følgende grunner:

1) Lettere

For alle som har lært både esperanto og et fremmed nasjonalt/etnisk språk, står det klart at esperanto er lettere å lære enn nasjonale/etniske språk. Esperanto er relativt lett, fordi språket har få regler, og disse har ingen unntak. Dessuten trenger man å lære færre ord enn på andre språk, fordi det er lett å sette sammen ord fra ordstammer, prefikser (forstavelser) og suffikser (etterstavelser). Det er umulig å si akkurat hvor mye lettere esperanto er å lære, fordi det blant annet avhenger av hvilket språk man sammenligner med og av nivået. Men generelt kan vi si at man lærer esperanto på mellom en femtedel og en tredjedel av tiden man trenger for å nå samme nivå i andre språk.

2) Mer nøytralt

Fordi esperanto ikke tilhører en bestemt nasjon eller folkeslag, så er det mer nøytralt enn nasjonale/etniske språk i internasjonal kommunikasjon. Esperanto er ikke forbundet med en bestemt nasjonal eller etnisk kultur, og det er en stor fordel for et språk som skal fungere som bro mellom ulike folkeslag i verden. (Esperanto er likevel ikke et språk uten kultur, men har sin egen internasjonale kultur.)

3) Mer rettferdig

Alle som lærer esperanto, har gode muligheter til å nå et høyt språknivå og etterpå kunne kommunisere på likt nivå språklig sett, uavhengig av språklig bakgrunn. Dette gjelder

alle folkeslag, ikke bare de vestlige. Dessuten har de som snakker esperanto, tilnærmet like muligheter til å oppnå et høyt språknivå (morsmålstalende snakker vanligvis ikke bedre esperanto enn andre som for alvor har gått inn for å lære seg det). Derfor er esperanto mer rettferdig som internasjonalt språk enn nasjonalspråkene, da disse mestres av noen heldige uten store anstrengelser, og dessuten bedre enn av andre, som har måttet streve veldig for å oppnå samme nivå.

"Min mening er at kinesere lærer esperanto mye lettere enn europeiske språk. Kinesere som har lært esperanto, har også en stor fordel, sammenlignet med andre, når de skal studere europeiske språk."

XIAO Peiliang, Kina

For alle som mener at letthet, nøytralitet og rettferdighet er viktige trekk ved et internasjonalt språk, kan esperanto være veldig interessant.

Engelsk er i dag det mest brukte språket for internasjonal kommunikasjon. Men hvem vet? Kanskje vil en gang i framtiden flere og flere oppdage hvor velegnet esperanto er for internasjonal kommunikasjon, og engelsk og esperanto vil fungere parallelt som store internasjonale språk. Det ville bety mye for alle de millioner som har store vanskeligheter med å oppnå et høyt nivå i engelsk.

"Jeg er en iransk doktorgradsstudent i Paris. I mine studier har jeg alltid brukt engelsk, og da jeg siden kom til Frankrike, lærte jeg fransk. Jeg har også lært esperanto, og jeg må innrømme at det er det eneste språket, foruten mitt morsmål, som jeg trives med. Jeg føler meg ikke hjemme med noe annet fremmedspråk. Min mening er at esperanto duger for alle mennesker, blant andre asiater."

Behrouz Soroushian, Iran

Kultur på esperanto

Det finnes sanger, filmer, poesi, romaner, noveller, tidsskrifter, teater, kabareter, viser, rock, pop, rapping osv. på esperanto. Det finnes altså kultur på esperanto. (Ordet "kultur" kan bety mye mer enn dette, men her begrenser vi oss til det.)

Allerede i det første esperantoheftet fantes det dikt. Helt fra begynnelsen av la man merke til hvor rikt og vakkert man kunne uttrykke seg på esperanto. Det er et språk man føler seg fri med, blant annet på grunn av den relativt frie ordstillingen og muligheten for å skape nye ord ved hjelp av for- og etterstavelser.

"Jeg oppdaget hvor fantastisk esperanto er for å skrive sangtekster, og jeg ville fortsette fordi jeg nyter å skrive på det språket."

Martin Wiese, sanger i esperantobandene *Persone* og *Martin & la talpoj*

Hvert år utgis det mange nye bøker, skrevet på esperanto.

Hvert år kommer det også ut nye sanger på esperanto, og det utgis CD-plater av artister i ulike sjangere. På nett finnes det esperanto-radioer og podkaster. Fra tid til annen holdes det kulturfestivaler, hvor man kan nyte forskjellige sider av esperantokulturen.

Hvis du har lyst til å høre sanger på esperanto, så kan du gå til www.vinilkosmo.com/.

"Å synge på esperanto er som å synge på portugisisk, og gøyere enn å synge på engelsk."

Rogener Pavinski, fra Brasil, sanger i rockbandet *Supernova*

Esperanto fungerer også som bro mellom nasjonale/etniske kulturer. Et eksempel på det er de tusener av bøker som er oversatt til esperanto fra nasjonale/etniske språk. Blant disse finnes det både store klassikere og ukjente "litterære perler" originalt skrevet på små språk.

Det bugner av tidsskrifter på esperanto med forskjellige tema og målgrupper. To av disse er *Monato* og *Beletra Almanako*:

Monato (Måned) er et månedlig tidsskrift om små og store hendelser i verden. Det spesielle er at artiklene ikke skrives av utenlandske korrespondenter, som sjelden har dypere innsikt i det lokale samfunn, men av mennesker som bor i disse landene og som opplever hendelsene som de skriver om. *Beletra Almanako* (Skjønnlitterær almanakk) er et litterært tidsskrift med poesi, skjønnlitterær prosa, sakprosa, essay, anmeldelser, teater osv, både originalt skrevet og i oversettelse. Det finnes også noen filmer og teaterstykker på esperanto, for eksempel flere av Shakespeares store verk. Et annet eksempel er forfatteren Harold Brown som har skrevet teaterstykker på esperanto. Noen av disse er oversatt til nasjonalspråk - <http://harold-brown-author-verkisto.webs.com/>.

Viktige opplysninger

Esperantosamfunnet støtter sterkt idéer om språklig mangfold, språklige rettigheter osv. Alle språk er verdifulle, og det er viktig at store språk ikke får fortrenge lokale språk og minoritetsspråk. På www.lingvaj-rajtoj.org kan du lese mer om dette på flere språk.

Å lære esperanto gir et godt grunnlag, ikke bare for barn, men også for voksne, for lettere og raskere å lære andre språk. Dessuten er det ofte slik at de som lærer esperanto, også får lyst til å lære andre språk. Esperanto er ikke perfekt. Det er verken perfekt nøytralt eller perfekt rettferdig. Imidlertid er det, etter vår erfaring, mer nøytralt og mer rettferdig enn nasjonalspråk i internasjonal kommunikasjon.

"Esperanto er ikke et nasjonalspråk, har ikke det samme formål eller funksjon. Kriteriet for hvor bra det er, er altså ikke i hvilken grad det klarer å gjøre det samme som nasjonalspråk, men i hvilken grad det oppfyller sin funksjon: å være formidler mellom folkeslag."

Fra boken *"La Bona Lingvo"* (Det gode språket) av Claude Piron

Ofte stilte spørsmål om esperanto

I denne delen finner du svar på noen vanlige spørsmål om esperanto

Hvorfor kalte man språket for esperanto?

I begynnelsen het språket bare *Lingvo Internacia* - internasjonalt språk. Da Zamenhof lanserte språket, brukte han pseudonymet *Doktoro Esperanto* (som betyr "doktor Håpende"). Derfor snakket man noen ganger om "språket til doktor Esperanto", og etter hvert bare "Esperanto", som så ble det vanlige navnet på språket.

Hvor mange mennesker snakker esperanto?

Det er uklart hvordan man skal telle esperantotalende, for ikke alle er organiserte. Dessuten kommer det an på hvordan man definerer "å snakke esperanto": Skal man bare telle regelmessige brukere på et høyt språklig nivå, eller skal man også telle dem med grunnleggende kunnskaper i språket, selv om de svært sjelden bruker det? Anslagene om esperantotalende i verden varierer derfor fra noen titusener til noen millioner. Uansett er det tilstrekkelig mange esperantotalende på verdensbasis til å ha et livlig og internasjonalt fellesskap.

Hvilke språk likner esperanto mest på?

De fleste ordrøttene kommer fra europeiske språk, særlig romanske. Men esperantos grammatikk har flere trekk som ikke er typiske for europeiske språk, men som gjør det mer likt, for eksempel tyrkisk, swahili og sågar kinesisk.

Er det lett å lære esperanto?

Sammenlignet med nasjonalspråk, ja. Men som alltid avhenger mye av den enkelte selv, og av hvor mange andre språk man kan fra før. Vår erfaring er at å lære et nytt språk alltid er en utfordring og aldri "veldig lett". Dette gjelder også for esperanto, selv om det er mye mindre vanskelig enn nasjonale og etniske språk vanligvis er. Også for noen

som aldri riktig har lyktes med å lære et fremmedspråk skikkelig, er esperanto mulig å lære! Men selvfølgelig trengs det mye læring og øving, hvis man ønsker å bruke språket flytende og feilfritt.

Hvorfor lære esperanto?

Det finnes ulike grunner til å lære esperanto. Språkinteresserte er ofte nysgjerrige på esperantos grammatikk og begynner derfor å studere språket. Andre blir interessert i esperanto fordi de ikke har greid å lære seg noe fremmedspråk og har lyst til å prøve et som er lettere. Noen har hørt om "den indre idé" og lærer esperanto for på den måten å fremme en fredeligere og mer solidarisk verden. Ungdommer interesserer seg ofte for reiser og å finne nye venner i utlandet, og esperanto passer fint til dette.

Hvordan kan man lære esperanto?

Hvis du har god tilgang til internett, anbefaler vi å begynne på lernu.net, der det finnes flere interaktive kurs for nybegynnere på mange språk. Hvis du foretrekker en lærebok, foreslår vi *Esperanto – den direkte metode* av Stano Marček eller *Jen nia mondo* (svensk eller engelsk utgave). Vanlige kurs og studieringer arrangeres av lokale klubber etter behov. Når du har skaffet deg et grunnlag i språket, er det lurt å ta det i bruk, enten på internett, på esperantotreff eller ved å reise og overnatte hos andre som bruker språket.

Har esperanto noen symboler?

Ja, det finnes noen. Den grønne stjernen er det eldste og mest brukte, som blant annet finnes på esperantoflagget. Grønnfargen symboliserer håp og den femtaggede stjernen står for de fem verdensdelene. Et annet og nyere symbol er det såkalte jubileumssymbolet, som stammer fra en konkurranse i forbindelse med esperantos hundreårsjubileum i 1987.

Kan man lære esperanto på skoler og universiteter?

Ja, i noen land. Mange argumenterer for at de som lærer esperanto i grunnskolen, lettere ville lære andre fremmedspråk senere, fordi elevene får god selvtillit når det gjelder egen språklæring ved å lære det relativt lette esperanto, og de får også en god forståelse for grammatiske strukturer, takket være tydeligheten i esperantos grammatikk. Det finnes flere indikasjoner på at så er tilfellet, og det hadde vært interessant om forskere kunne studere esperantos "propedeutiske egenskaper" – at man har nytte av først å lære esperanto, når man skal lære et annet fremmedspråk.

Kan man høre hvilket land en esperantotalende kommer fra?

Ofte kan man høre på uttalen hvor en esperantotalende kommer fra, men ikke alltid. Det finnes også de som har en "nøytral" uttale.

Hvor mange har esperanto som morsmål?

Det finnes sannsynligvis ca. 1000 personer som har vokst opp med esperanto som et av sine hjemmespråk. Ofte er det slik at foreldrene kommer fra ulike land og har truffet hverandre under et esperanto-arrangement. De bruker esperanto seg imellom hjemme, og det fortsetter de gjerne med når de senere får barn. Den sannsynligvis vanligste modellen er at én av foreldrene alltid bruker esperanto med barnet, den andre, den som er innflytter, bruker sitt morsmål med barnet, og ute i samfunnet bruker barnet det lokale/nasjonale språket. På denne måten blir barnet trespråklig.

Ville det ikke vært bedre å skape et nytt og enda mer rettferdig språk for internasjonal kommunikasjon?

Å sette sammen et godt språkgrunnlag er ingen enkel sak. Språkforskerne, som er de som kan mest om språk, har ikke nødvendigvis talent for å skape språk, deres spesialitet er jo å analysere språk. Å skape og å analysere er to helt forskjellige ting. Mange har prøvd å legge grunnlag for et nytt språk, også en gruppe språkforskere har prøvd, men resultatene har til nå ikke vært bedre enn esperanto. Tenk på Mozart og hans musikk, det er ikke ofte det dukker opp folk med et slikt kjempetalent! Litt sånn var det med Zamenhof. Han hadde et ekstraordinært talent for å utforme nye språk, og han

lyktes bedre enn noen andre så langt. Dessuten, å få liv i et nytt språk krever langvarig, allsidig og verdensomspennende praktisering. Og uten et ideologisk grunnlag som det Zamenhof ga esperanto, har et nytt prosjekt små sjanser for å bli et levende språk og oppnå den nødvendige brukermassen. For esperanto har denne prosessen allerede skjedd, og språket er klart til bruk. Det er ikke perfekt, men likevel veldig bra til internasjonal, likestilt kommunikasjon.

Holder det ikke med engelsk til internasjonal kommunikasjon?

Engelsk er svært nyttig for internasjonal kommunikasjon i mange situasjoner. Men det er en kjensgjerning at ikke alle klarer å oppnå et høyt nivå i engelsk, selv etter flere års studier. Det er særlig vanskelig for dem som har et morsmål som ikke ligner på engelsk. (Om du noen gang har vært i f.eks. Korea eller Tyrkia, så vet du hva vi snakker om.) Esperanto er lettere å lære enn etniske språk, når det dreier seg om å lære fremmedspråk som ungdom eller voksen. Dessuten er ikke esperanto knyttet til noen spesiell nasjons kultur, og det er en stor fordel for et språk som fungerer som bro mellom alle folkeslag, slik at de kan kommunisere på like fot.

Har ikke esperanto allerede hatt sin sjanse?

Det stemmer at esperanto nesten ble tatt opp som arbeidsspråk i Folkeforbundet (forløperen til FN) i begynnelsen av 20-årene og at mange politikere interesserte seg for esperanto på 30- og 40-tallet. I dag er det få politikere som interesserer seg for esperanto. Det kan hende at esperanto aldri på nytt får sjansen til å bli arbeidsspråk i en stor internasjonal organisasjon. Det kan også hende at situasjonen endrer seg en gang i framtiden og at esperanto blir mer og mer populært blant folk som interesserer seg for å skape et nytt verdenssamfunn med mer vennlige og nære relasjoner mellom folkeslag. Det er vanskelig å vite noe sikkert om framtiden. Men man kan håpe ... Vi som bruker esperanto er flinke til å gjøre nettopp det! (Ordet "esperanto" betyr en som håper.)

Informasjon om esperanto i Norge

Det finnes folk over hele landet som har kjennskap til esperanto. Norge har to ganger vært vertsland for verdenskongressen.

Organisasjoner og klubber

Norsk Esperanto-Forbund har kontor på Sinsen i Oslo og aktive lokale klubber i Oslo, Trondheim, Tromsø, Sarpsborg, Bergen og på Hamar og Bryne. Medlemsbladet *Norvega Esperantisto* kommer 6 ganger i året. Norsk Esperanto-ungdom har egne sider i bladet og egen hjemmeside nje.esperanto.no.

Kurs

Kurs og studieringer settes i gang av lokalklubbene etter behov. Men i de siste årene lærer mange på egen hånd på et kurs på Internett (eks. lernu.net).

Sommerkurs over en hel uke arrangeres i Sverige, i Lesjöfors (østre Värmland) og på Visingsö i Vättern.

Arrangementer

Norsk Esperanto-Forbund holder landsmøte annethvert år (2013 i Oslo).

Bøker om esperanto

Det finnes lærebøker på norsk, svensk og engelsk. Særlig anbefaler vi *Esperanto – den direkte metode*, som er basert på bilder og tekster på esperanto (med forklarende

fotnoter på dansk). Vi har også ordlister og ordbøker, bl.a. norsk - esperanto og esperanto - norsk.

Dessuten *Nøkkel til esperanto* i mini-format (A7), som inneholder hele grammatikken på 8 sider og en ordliste esperanto – norsk; også *Ordliste norsk – esperanto*.

Ellers har vi en del bøker om språket og ganske mye skjønnlitteratur, både oversatt og originalt skrevet på esperanto. Du finner en liste på esperanto.no. Hjemmeside: esperanto.no. Se "kontaktinformasjon" nedenfor.

Muligheter for bokkjøp

Her i landet kan du kjøpe bøker hos Oslo esperantoklubb (se nedenfor under "Kontakt"). Også Trondheims-klubben har et lite lager.

Et mye større utvalg har det internasjonale forbundet (UEA) i Rotterdam. Se uea.org -> Katalogo. Du kan bestille direkte derfra eller gjennom Oslo-klubben.

Kontaktinformasjon

Forbundet og Oslo-klubben har felles lokaler (møterom, kontor, boksalg, bibliotek) på Sinsen i Olaf Schous vei 18 (inngang Schouterrassen), 0572 Oslo. Tlf. 22 35 08 94. E-post: oficejo@esperanto.no. Hjemmeside: esperanto.no

Esperanto estas... www.esperantoestas.net

Bli kjent med det internasjonale språket esperanto ved hjelp av seks korte og livlige filmer!

Esperanto estas... (Esperanto er...)

- ... et språk som passer til alt (Del 1 - 01:43 min.)
- ... et språk med mange egenskaper (Del 2 - 08:01 min.)
- ... et språk som blir brukt på mange måter (Del 3 - 06:23 min.)
- ... verd å lære og mulig å lære for alle (Del 4 - 13:22 min.)
- ... et språk med et mangfold av aktivitet (Del 5 - 04:12 min.)
- ... et språk for framtiden (Del 6 - 09:31 min.)

Teksten er tatt fra en større brosjyre om esperanto, som kan lastes ned fra www.ikso.net/broshuro.

Denne lille brosjyren er laget av E@I - www.ikso.net.

Copyright © 2005-2009 E@I. Alle rettigheter forbeholdes.

ESPERANTO ER ET INTERNASJONALT SPRÅK SOM ER I BRUK I ALLE VERDENDELER

*"Jeg føler meg som en del
av et verdenssamfunn"*

Erin Piateski,
USA

*"Esperanto er en del av mitt
normale liv"*

Renato Corsetti,
Italia

*"Min hovedinteresse
er esperantos kulturelle
side"*

Rogener Pavinski,
Brasil

*"Esperanto har vært min
hovedbeskjeftigelse de
siste sju årene"*

Katalin Kováts,
Nederland/Ungarn

*"Esperanto har gjort meg til
verdensborger"*

Jean Codjo,
Kanada/Benin

*"Esperanto har gjort meg
mye mer interessert i andre
land og kulturer"*

Marcos Cramer,
Tyskland

*"Takket være esperanto
har jeg ofte nytt nære
kontakter i utlandet"*

Satoo Reiko,
Japan

*"Esperanto har gitt meg
nytt utsyn"*

Trinh Hong Hanh,
Vietnam

*"Esperanto førte meg
til en ny verdensdel"*

Russ Williams,
Polen/USA

*"Esperanto finnes også i
landsbyer uten elektrisitet"*

Vlad'ka Chvátalová,
Belgia / Tsjekkia

*"Esperanto bringer meg
internasjonalt vennskap"*

Li Jianhua,
Kina

*"Esperanto gjør
internasjonale utvekslinger
mye lettere"*

Kong Kil-yoon,
Korea

*"Jeg var betatt av den interne
logikken i esperanto"*

Zsófia Kóródy,
Tyskland/Ungarn

*"For meg er esperanto til
stor inspirasjon"*

Håkan Lundberg,
Sverige

**I DENNE BROSJYREN KAN DU LESE OM ESPERANTO OG OM
HVORDAN DET ER BRUKT AV MENNESKER I FORSKJELLIGE LAND**